

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΑΜΑ: ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΟ ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ

«Ρεαλιστική ιστορία και σκοτεινό παραμύθι»

WHO IS WHO

Η Ελένη Κατσαμά γεννήθηκε τέλη Ιουλίου του 1973. Της άρεσε να παρατηρεί τον κόσμο γύρω της και να σκαρφίζετα ιστορίες πότε για το ένα και πότε για το άλλο. Μεγαλώνοντας, άρχισε να δημοσιεύει τις ιστορίες της, άλλοτε παίρνοντας τα ερεθίσματα από τη ζωή των παιδιών και των εφήβων σ' όλο τον κόσμο (Κοσμοδρόμιο, Πατάκης, 2011, Κρατικό Βραβείο, Βραβείο λογοτεχνικού περιοδικού «Διαβάζω»), άλλοτε από τη δική της παιδική ηλικία (Γορίλας στο φεγγάρι, Πατάκης, 2014, Κρατικό

Βραβείο, Βραβείο λογοτεχνικού περιοδικού «Ο Αναγνώστης») κι άλλοτε από την ιστορία της αγαπημένης της Κρήτης (Το σκλαβάκι της Κνωσού, Εκδόσεις Πατάκη, 2017, Βραβείο Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου -Ελληνικού Τμήματος της IBBY). Βιβλία της έχουν επίσης αναγραφεί και στη λίστα White Ravens (1997, 2011, 2014). Το μυθιστόρημα για ενήλικες «Η ζωή και οι θάνατοι της Αλεξάνδρας Δελλή» (Πατάκης, 2021) είναι το πιο πρόσφατο. Εργάζεται ως υπεύθυνη εκδόσεων από το 2004.

Δεν είναι η πρώτη φορά που η συγγραφέας Ελένη Κατσαμά έγραψε κείμενο προορισμένο να διαβαστεί από ενήλικο κοινό. Αλλά είναι επίσης γεγονός πως το κυρίως έως τα τώρα έργο της ανήκει στην εφηβική λογοτεχνία. Μπορεί να φωτίσει με στοιχεία μαγικού ρεαλισμού τον εσωτερικό κόσμο των εφήβων ηρώων της και από την άλλη να περιγράφει και τις πολιτικοκοινωνικές συνθήκες εντός των οποίων οι ενήλικες ήρωές της ζούνε και πεθαίνουν.

Η συγγραφέας Ελένη Κατσαμά με κρατικά βραβεία για εφηβική λογοτεχνία, γράφει κάτι «ενήλικο», το φοβήθηκε;
Είτε είναι ενήλικο είτε εφηβικό υπάρχει η αγωνία να είναι όσο πιο κοντά σ' αυτό που έχω φανταστεί. Κι όταν τέλειωσε το μυθιστόρημα και έκανα τις διορθώσεις και τις παρεμβάσεις που ήθελα είδα πως αυτό είχα φανταστεί και σούχασα.

Διαβάζοντας το βιβλίο σας «Η ζωή και οι θάνατοι της Αλεξάνδρας Δελλή» ο αναγνώστης βρίσκει μέσα σ' έναν λαβύρινθο με πολλά ερωτήματα που γυρεύουν απαντήσεις. Είναι αυτό που το κάνει καθηλωτικό;

Δεν είναι εύκολο να καταλάβω εγώ που το γράφω εάν είναι καθηλωτικό ή όχι. Ίσως πάντως να έχει να κάνει με το ύφος, τις αντιθέσεις ή τον τρόπο γραφής.

Μέσα από τα βιβλία σας ξεπηδούν κατά έναν μαγικό τρόπο πολλές φορές ήρωες που παλεύουν να ξεκαθαρίσουν πόσο και ποιο κομμάτι της ζωής τους είναι αληθινό κι όχι επινοημένο ψέμα, αληθεύει;

Αληθεύει. Νομίζω πως συχνά το ίδιο παλεύω να ξεκαθαρίσω κι εγώ. Για κάποιο μυστήριο λόγω χρειάζομαι καθαρότητα και διαύγεια στη ζωή μου, δεν μου αρέσει να παραμυθιάζομαι πια, να φτιάχνω ένα ψέμα και να ζω μέσα σ' αυτό, πείθοντας τον εαυτό μου πως αυτή είναι η ζωή που θέλω να έχω.

Ποια στοιχεία σάς έλκουν σε έναν χαρακτήρα ώστε να τον καταστήσετε λογοτεχνικό και ποια θέματα σας ενδιαφέρουν περισσότερο;

Όπως φαίνεται με ενδιαφέρει κάθε μορφή βίας. Με ενδιαφέρει η σχέση θύτη-θύματος που προκύπτει ανάμεσα στους ανθρώπους και που φορές εναλλάσσεται. Η αδυναμία κάποιου που γίνεται η δύναμη κάποιου άλλου. Οι αντιθέσεις και οι ανατροπές. Με αφορά αυτό που ονομάζουμε συνείδηση, καλοσύνη, αδυναμία, απελπισία. Βρίσκω γοητευτικό έναν χαρακτήρα γεμάτο αφοπλιστική και ηγναία καλοσύνη εξίσου με κάποιον απόλυτα καταστροφικό και ασυνείδητο. Παρατηρώ τα αποτελέσματα των επιλογών τους.

Κεντρική σας ηρωίδα η Αλεξάνδρα Δελλή, μια κοπέλα γεννημένη κάπου στα μέσα του 20ού αιώνα σε κάποιο ξεχασμένο χωριό. Θεωρείτε ότι είναι ένα πλάσμα αδικημένο κοινωνικά – σε μια ανδροκρατούμενη κοινωνία;

Ναι, βέβαια και δεν είναι η μόνη. Η Αλεξάνδρα εκτός από την πατριαρχία που έχει να αντιμετωπίσει, έχει και την ατυχία να έχει αυτή τη μάνα που έχει, με αυτή την ηλιθία που φέρει. Η ηλιθία της Πέτρας δεν της επιτρέπει να είναι γενναίοδωρη και στοργική απέναντι στην κόρη της κι αυτό είναι τρομερό για ένα παιδί. Αυτή την ηλιθία θα κληρονομήσει η Αλεξάνδρα από την Πέτρα και την αυτήν θα προσφέρει και στα δικά

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΣΤΗ ΓΙΟΥΛΙΑ ΤΣΑΚΑΛΟΥ

της παιδιά όταν έρθει η ώρα να γίνει μάνα. Επειδή δεν έχει να προσφέρει τίποτα διαφορετικό. Κι αυτό είναι που τελικά αρνείται να κάνει.

Η Αλεξάνδρα μεγαλώνει τη μετεμφυλιακή εποχή, σας έλκει αυτή η εποχή για κάποιο λόγο;

Όχι, καθόλου δεν με έλκει. Απλά η Αλεξάνδρα γεννήθηκε τότε και το σεβάστηκε.

Γνωρίσατε πρόσωπα και καταστάσεις για τη δημιουργία της ιστορίας σας. Ποια ήταν αυτά και πώς σας επηρέασαν περισσότερο; Πού σταματά η αλήθεια και πού ξεκινά η μυθοπλασία;

Λίγο πολύ όλοι ξέρουμε τέτοιες καταστάσεις. Ή έχουμε ζήσει με τέτοια πρόσωπα. Ή έχουμε υπάρξει οι ίδιοι αυτά τα πρόσωπα. Με τον έναν ή τον άλλο τρόπο βρίσκονται στο συλλογικό υποσυνείδητό μας, ανήκουν στην κοινή μας ιστορία. Κάποτε, τα όρια ανάμεσα στην αλήθεια και τη μυθοπλασία είναι δυσδιάκριτα.

Ορισμένα επεισόδια είναι αιγυπτιακά – υπάρχει σε αυτό ένας δράκος που συμβουλεύει την Αλεξάνδρα-, και απαιτούν την προσήλωσή μας. Τι συμβολίζουν;

Υπάρχει ένας δράκος στο δάσος που γνωρίζει την Αλεξάνδρα, υπάρχει Αυτό, που περιφέρεται και εμπλέκεται, υπάρχει η μέδουσα, ο λύκος, ο φοβερός και τρομερός Ακίωσος. Υπάρχουν γιατί εκτός από την αναγνωρίσιμη, ρεαλιστική ιστορία, το μυθιστόρημα είναι ένα σκοτεινό παραμύθι.

Αραγε έχει αλλάξει κάτι στην Ελλάδα το 2021 από τον Αύγουστο του 1969 όπου και γίνεται ο γάμος της ηρωίδας;

Κάποια πράγματα έχουν αλλάξει κι άλλα έχουν μείνει πεισματικά ίδια. Το λυπηρό είναι πως ακόμα και σήμερα παντρεύονται ανήλικα κορίτσια.

Εχετε συγγραφικές εμμονές;

Ναι, έχω. Μ' έναν τρόπο είναι μια δέσμευση σ' αυτό που κάνω οι εμμονές μου.

Είπατε: Κάθε βιβλίο που διαβάζω με ξεκλειδώνει και με προχωράει. Εχω αγαπήσει μέσα στα χρόνια τον Μπουλγκάκοφ με τη χαοτική του ευφυΐα, τον Κορτάσαρ -αξέχαστη η περιγραφή του Αζολότλ, πρόσφατα τον εκπληκτικό Ινδονήσιο Εκα Κουρνιαόσαν με το Η ομορφιά είναι ηλιθία, και την Χαν Γκανγκ με τη Χορτοφάγο, τον Αργύρη Φασούλα με τη Πομόνα, τον Θανάση Τριαιδίδη με το Ο άνεμος σφυρίζει στην Κουπέλα.

Ολα αυτά τα ανωτέρω που περιγράψατε τι κοινό μπορεί να έχουν με το δικό σας μυθιστόρημα; Σας επηρέασαν κάπως;

Με μετακίνησαν μ' έναν τρόπο. Με απενοχοποίησαν. Δεν ξέρω τι κοινό μπορεί να έχουν με το μυθιστόρημα που έγραψα. Ίσως το παράλογο, το μη ρεαλιστικό, το υπερβατικό.

Σε μια κοινωνία που ο άντρας σκοτώνει τη γυναίκα για να μην τον εγκαταλείψει, που τη βιάζει ή την παρενοχλεί σεξουαλικά, που ασκεί οποιαδήποτε μορφή βίας και εξουσίας επάνω της, πιστεύετε ότι ακόμα υπάρχει ελπίδα για εξέλιξη;

Πάντα υπάρχει ελπίδα για εξέλιξη, ωστόσο τα πράγματα προχωρούν με απελπιστικά αργούς ρυθμούς. ■